CITIȚI „DREPTATEA", TRIBUNĂ DE LUPTĂ ÎMPOTRIVA COMUNISMULUI !

Director
PAUL LĂZĂRESCU

Redacția și Administrația
Calea Victoriei, Nr. 133, et. 2
Cont virament la BNR Sucursala Municipiului București
nr. 45.10.50. 11.0000

4 pagini — 3 lei

Dreptatea

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC — Creștin și Democrat

ANUL XXII
(Seria a IV-a nr. 264)
MARȚI
18 decembrie 1990

Convenția Națională pentru instaurarea democrației
COMUNICAT

Sîmbătă 15 Decembrie a.c., s-a constituit în cadrul Convenția Națională pentru instaurarea democrației. Declarația formațiilor care se pronunță pentru constituirea în România a unei societăți care să răspundă valorilor fundamentale ale persoanei umane, pentru instaurarea adevărului în desfășurarea vieții publice, pentru crearea unui climat de solidaritate bazat pe înțelegere, toleranță, dialog și nonviolență în spiritul armoniei sociale, pentru prioritatea societății civile în raport cu statul, pentru cultivarea patriotismului adevărat ca izvor de propășire spirituală și materială a societății noastre, pentru egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii, pentru afirmarea demnității omului.

— MIȘCAREA ECOLOGISTĂ DIN ROMÂNIA
— PARTIDUL ECOLOGIST ROMÂN
— PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL
— PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC — CREȘTIN ȘI DEMOCRAT
— PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT ROMÂN
— UNIUNEA DEMOCRATĂ A MAGHIARILOR DIN ROMÂNIA
CONSULTANT
— CARTELUL SINDICAL „ALFA"

— TOMA GEORGE MAIORESCU
— OTTO WEBER
— RADU CÂMPEANU
— CORNELIU COPOSU
— SERGIU CUNESCU
— GEZA DOMOKOS
— DAN MOCANESCU

DECLARAȚIE

România se află azi într-un moment greu istoriei sale.

În glorioasele zile din Decembrie 1989, poporul român în frunte cu tineretul a dat dovadă de curaj și, cu mari jertfe, a răsturnat dictatura comuniste.

Din nenorocire, în perioada de timp scursă de la evenimentele de atunci, speranțele țării noastre, entuziasmul s-a stins, descurajarea s-a răspîndit în rîndurile populației, prestigiul României în lume s-a prăbușit. Această situație se datorează unor forțe cunoscute sau obscure, care au acționat sistematic pentru dezbinarea națiunii, în vederea păstrării puterii absolute și a menținerii vechilor structuri.

În toată această perioadă, forțele democratice din țară au luptat pentru instaurarea și consolidarea libertăților, justiției sociale, înlăturarea privilegiilor și pentru solidaritatea în timp ce alte forțe urmăresc înăbușirea libertăților, păstrarea privilegiilor și împărțirea societății românești.

Controlul unor mijloace de informare în masă, cu precădere al Televiziunii, a permis forțelor antidemocratice să înșele buna credință a populației țării, care după o dictatură care a durat aproape o jumătate de secol, confundă practicile democrației. Astfel s-a ajuns la paradoxul istoric că România, unde s-a declanșat o revoluție anticomunistă autentică, să aibă azi principalele personalități din conducerea statului, parlamentului, guvernului și administrației provenite din nomenclatura și „aristocrația" comunistă.

Această situație a determinat ca țara să se afle în prezent într-o majoră criză economică, politică, morală și socială, care se adîncește și conduce inevitabil la inflație, mai și, ca urmare, la o emigrare masivă, în special a tineret calificat.

Din fericire, poporul dobîndește treptat înțelegerea situației din țară și aspiră către o viață democrație.

Evoluția spre democrație trebuie sprijinită și îndrumată, iar tendințele și practicile extremiste de orice nuanță trebuie demascate și zădărnicite.

În prezent, există în țară forțe politice, culturale, profesionale care sînt angajate ferm în lupta pentru democratizarea țării. Ele urmăresc, pe diverse planuri aceleași idealuri, deși din punct de vedere programatic adoptă unele soluții și căi de rezolvare proprii. Dar ceea ce le unește este mult mai puternic decît ceea ce le deosebește. De aceea, considerăm că ne aflăm într-un moment crucial, în care se impune armonizarea acțiunilor tuturor acestor forțe, în vederea instaurării democrației în cel mai scurt timp, cu eliminarea tensiunilor sociale inerente acestui proces.

Formațiunile care au inițiat acest document, au hotărît să se constituie pe plan național în „Convenția Națională pentru instaurarea democrației". Această Convenție își propune definirea unor principii care să orienteze atitudinile și acțiunile referitoare la principalele probleme ale societății românești și pregătirea soluțiilor pentru rezolvarea lor.

Formațiunile semnatare ale „Convenției" își vor păstra propria lor independență programatică și organizatorică. Ele vor acționa pe bază de consultări și se angajează să se informeze și să colaboreze în vederea realizării efective a principiilor enunțate, atît în viața publică cît și în cea parlamentară.

Legătura curentă între formațiile participante se va face printr-un grup de consultare.

Hotărîrile importante se vor lua la nivelul conducerilor formațiilor din „Convenție".

(Continuare în pag. a-2-a)

DECLARAȚIE

În ziua de 15 decembrie 1990 s-a semnat, la sediul Partidului Social Democrat, Convenția Națională pentru Instaurarea Democrației, între Partidul Național Țărănesc — Creștin și Democrat, Partidul Național Liberal, Partidul Social Democrat Român, Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, Mișcarea Ecologistă din România, Partidul Ecologist Român și Sindicatul „Alfa" privind realizarea unei înțelegeri a opoziției, în scopul instaurării democrației în țara noastră.

Precizăm că discuțiile pentru coordonarea opoziției au început încă din luna iunie, avînd drept obiectiv colaborarea tuturor partidelor care fac o opoziție fermă, a sindicatelor, a liniilor și uniunilor studențești, a organizațiilor obștești și alianțelor care se declară apolitice. Drept consecință, s-au constituit în țară 40 de forumuri democratice antitotalitare.

Semnarea convenției din ziua de 15 decembrie a.c. la București, între conducerile partidelor și formațiunile menționate, nu are nici o legătură cu discuțiile dintre domnii Ion Iliescu și Radu Câmpeanu pentru constituirea unui preconizat guvern de uniune națională, — asupra căror discuții celelalte partide și formațiuni nu au fost consultate.

Punctul de vedere al Partidului Național Țărănesc — Creștin și Democrat, în actuala situație de gravitate deosebită prin care trece țara, este că ieșirea din criză este posibilă numai prin recunoașterea deschisă a tuturor erorilor politice, economice și morale ale conducerii actuale prin înlocuirea, prin alegeri libere, cu adevărat libere și cinstite, a întregii puteri executive și legislative a țării.

CONDUCEREA
PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC — CREȘTIN ȘI DEMOCRAT

DECLARAȚIE

Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat a aflat cu o imensă bucurie, astăzi, Duminică, 16 decembrie 1990, că partea României de dincolo de Prut, REPUBLICA MOLDOVA s-a declarat independentă.

Salutăm acest act, cu un caracter excepțional pentru poporul român.

În calitatea noastră de partid care a luptat dintotdeauna pentru emanciparea românilor de sub dominația străină și pentru unitatea lor statală, recunoaștem, în mod oficial, INDEPENDENȚA MOLDOVEI, de peste Prut.

P.N.Ț.-C.D. cere guvernului român, în mod imperativ, să-și dovedească în fapte patriotismul și să recunoască oficial, imediat, INDEPENDENȚA REPUBLICII MOLDOVA și să facă demersuri pentru ca statele democrate ale Europei și ale lumii să procedeze în același mod.

Suntem convinși că evenimentul istoric de la CHIȘINĂU contribuie la construirea unei noi Europe, cu adevărat democratice.

CONDUCEREA
PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC-CREȘTIN ȘI DEMOCRAT

Să fi venit oare clipa ?

Din ianuarie, încoace, sute de mii de oameni care au participat activ la Revoluție, sau au aderat cu întreaga lor ființă la idealurile ei, cer insistent colaborarea tuturor oamenilor politici, indiferent de orientare, pentru transformarea rapidă a țării noastre într-un stat cu adevărat democratic.

Prin tot ce a întreprins Frontul Salvării Naționale în tot acest timp, nu numai că nu s-a chemat democrație, ci, de la o zi la alta, metodele folosite amintesc de tristul regim totalitar de care abia ne-am desprins.

Desigur că asemenea afirmații grave cer argumentări și exemplificări exacte, ce nu mai pot fi combătute de acei teoreticieni care nu reușesc să vadă (sau nu doresc să înțeleagă) că în România de azi se dezvoltă un sistem ce nu are nimic comun cu democrația, fie ea și originală.

Vom aminti, pe scurt, cîteva din momentele ce au arătat națiunii, dar și democrației universale, cum a înțeles FSN, după acaparare puterii, să-și impună punctele de vedere, total străine unei lumi spre care afirmă ca ne îndreptăm.

Astfel, la numai 20 de zile de cînd ocupaseră toate funcțiile în stat, la cererea insistentă a celor ce au fost oprimați, se publică un decret prin care p.c.r., cel ce timp de 45 de ani a dus România pe ultimele trepte ale dezvoltării, comitind sute de mii de crime, să fie scos în afara legii.

Nomenclatura aflată în conducerea Frontului n-a fost însă de acord cu o asemenea măsură care ar fi dat posibilitatea deschiderii unor procese împotriva celor ce s-au făcut vinovați de mai bine de patru decenii de cele mai abominabile fapte. Și astfel, la numai 24 de ore, decretul a fost anulat. Argumentarea, de altfel și astăzi folosită, a fost că „sub presiunea străzii nu pot fi luate măsuri de importanță capitală, uitîndu-se că tot „politica străzii" a înlocuit dictatura comunistă și că aceeași politică a făcut din domnii Iliescu și Roman conducători.

Și iarăși, numai după cîteva zile, mai precis pe 28 și 29 ianuarie sînt „aplicate" manifestanților ce își exprimau deschis părerea despre linia neocomunistă a celor instalați la putere, metode clasice ale regimurilor totalitare. Sînt aduși în camioane și autobuze contramanifestanți înarmați cu bîte și lanțuri, pentru ca apoi să se simtă nevoia unei „adeziuni depline" și să se **comande** un miting de solidaritate cu puterea, la care participă, aduși cu trenuri speciale, pentru prima oară, minerii.

La mijlocul lunii februarie „democrația" este repetată, considerîndu-se, probabil, că „acțiunea" din ianuarie s-a soldat cu un succes deplin.

Urmare acestei CPUN în care reprezentarea tuturor forțelor politice a fost astfel drămuită încît să nu fie amenințată în nici un fel conducerea statului a fost o așa-zisă concesie în fața adevăratilor reprezentanți ai poporului.

Atacarea în aceste zile a sediului PNT-CD a fost încă un semnal că reprezentanții „emanați" din Revoluție nu se pot împăca cu existența unor forțe reale care nu numai că nu pot îmbrățișa o politică falimentară, dar care, prin mijloace strict legale și pașnice caută să determine adoptarea unor măsuri cu adevărat democrate.

Pregătirea alegerilor din luna mai și alegerile propriu-zise au fost — dacă mai era nevoie — încă o dovadă că regimul instaurat la conducerea statului nu este decît o continuare a celui alungat în decembrie, deosebirile fiind cu mult sub numărul similitudinilor. Astfel au fost scoase din „lăzile de zestre ale p.c.r." arme ca denigrarea, calomnia, incitarea, bătaia și crima. „Victoria" zdrobitoare obținută în aceste condiții a costat enorm Frontul. Îmbătați cu apă rece de un succes ireal, uitîndu-și promisiunile cu ușurință, lipsiți de cel mai elementar simț patriotic, au adus țara în pragul falimentului economic, iar din punct de vedere politic s-au compromis total în întreaga lume. Nu vom mai reveni la acele zile de groază din 13—15 iunie. Nu vom mai aminti de respingerea dialogului cu tineretul ce manifesta de luni de zile în Piața Universității, nu vom mai pomeni de distrugerile provocate de bandele de mineri ajutate, pentru orientare, de acele forțe care ar fi trebuit să le împiedice să comită asemenea acte.

Lumea întreagă a rămas îngrozită. România revenise, numai după cîteva luni, în rîndul acelor țări — puține la număr — care mai flutură steaguri roșii. Marasmul puterii a determinat pe cei ce încă mai credeau în revenirea la democrație în țara noastră să ne întoarcă spatele. Economia și așa la pămînt a început să cunoască puternice socuri seismice. Sindicatele, muncitorii s-au trezit în fața unor adevăruri spuse de PNT-CD încă din luna ianuarie. Somajul, magazinele goale, scumpirea (și nu liberalizarea) prețurilor, lipsa unor elementare drepturi, apropierea iernii au făcut ca zeci de întreprinderi și instituții să iasă, din nou, în stradă, să declare grevă. Dialogurile cu Guvernul s-au soldat deocamdată cu promisiuni. Același mod ca și în preajma alegerilor din luna mai este încercat pentru parcelarizarea oamenilor. Succesul din acea lună nu a mai fost însă repetat. Nici măcar minerii, sprijinitorii de nădejde ai Frontului nu mai răspund la apel. Reînființarea p.c.r. i-a lămurit deplin.

Studenții cer insistent, alături de toți oamenii cinstiți din această țară, să se spună adevărul. Acel adevăr despre nomenclatură, despre teroriștii din decembrie '89 care se plimbă liberi printre noi, despre rolul unor anumite

B. MIHAI

(Continuare în pag. a 4-a)

PROTEST

Sîmbătă, 8 decembrie 1990, Departamentul de Presă al Partidului Național Țărănesc — Creștin și Democrat — a fost împuternicit să facă o Declarație cu privire la interpretarea eronată a raportului dintre Parlament și Președinte făcută la Televiziune de către reprezentantul F.S.N. în seara zilei de vineri, 7 decembrie 1990.

Duminică, 9 decembrie a.c., înainte de orele 17,00 textul Declarației a fost prezentat oficial, cu adresă scrisă, la Televiziune, solicitîndu-se transmiterea la programul de Actualități, de la orele 20,00.

Acționînd, în continuare, în mod discreționar, abuziv, Televiziunea a refuzat să transmită documentul, sfidînd încă o dată cele mai elementare norme ale democrației, încălcînd dreptul opiniei publice de a cunoaște punctele de vedere ale unui partid politic.

Departamentul de Presă al P.N.Ț.-C.D. este împuternicit să protesteze față de asemenea practici străine democrației și cere ca Televiziunea să intre în legalitate măcar în al 12-lea ceas și să transmită documentele oficiale ale partidelor.

APEL

Cei care în 21 Decembrie 1989 au participat la mitingul din Jurul fostului Comitet Județean P.C.R. Brașov, declanșînd astfel Revoluția anticomunistă pe aceste meleaguri, sînt invitați să participe, pe aceleași poziții, în 21 Decembrie 1990, pentru momente de reculegere și cinstire a eroilor, pentru reafirmarea idealurilor lor.

UN GRUP DE PARTICIPANȚI

RADIO „EUROPA LIBERĂ" ȘI REVOLUȚIA ROMÂNĂ

Pagina a 3-a

Conferința de presă

După semnarea Convenției, a avut loc la sediul Partidului Social-Democrat o conferință de presă, cu participarea unor ziariști români și străini.

Din precizările făcute cu această ocazie, am reținut că semnatia Convenție a fost semnată de partidele care reprezintă principalele formațiuni de opoziție din țară, precum și curente ale democrației noastre actuale. Convenția a fost inițiată la inițiativa acestor partide. În urma unei acțiuni îndelungate de conlucrare a lor.

Privitor la chestiunea formării unui guvern de uniune națională, alcătuit din partidele reprezentate în Parlament și nu de o personalitate neumită, semnatarii au apreciat că ar fi o formulă democratică de soluționare a crizei.

În legătură cu modul în care privită Alianța Civică și pe care această trebuie s-a afirmat că Alianța Civică trebuie să fie un mediator pentru democrație considerată ca avînd un important în instaurarea democrației. Noua Convenție Națională va reprezenta un efort de consolidare a dimensiunii democratice atît în societatea actuală cît și în viitor, în primul rînd angajată.

Privința grevei studenților și revendicărilor lor, precum și cea ce privește Sindicatul din Televiziune, s-a afirmat sprijinirea în totul a revendicărilor acestora, apreciate ca fiind incriminate cu acest prilej acuzațiile false și calomnioase exprimate în ziarul „Adevărul" din 14 decembrie, în care un cotidian ce se pretinde serios își permite să încalce fără scrupule regulile elementare ale ziaristicii, dezinformînd și instigînd la ură și la violență. Această pată a rușinii ar putea constitui — a afirmat dl. Corneliu Coposu — numai un pretext pentru justificarea unor represiuni viitoare.

La întrebarea privitoare la o participare pe o listă comună a formațiunilor semnatare la viitoarele alegeri nu se poate da acum un răspuns sigur, cu precizarea că toate hotărîrile care vor fi luate în viitor de această Convenție vor fi rodul unei activități continue în cadrul ei.

În legătură cu stabilirea formei de guvernămînt, s-a subliniat justețea și obligativitatea unui referendum național, poporul fiind singurul în drept de a decide.

Privitor la problema maghiară, dl. Domokos Geza și-a exprimat dorința de stopare a tensiunilor dintre cele două națiuni, amintind și de anumite publicații din Ungaria ce aparțin unor organizații de extremă dreapta și care, avînd un ecou foarte slab în opinia publică maghiară, nu reprezintă nici pe departe acest popor. Iar importanța exagerată care se acordă acestor cazuri izolate, duce la generarea de noi conflicte diversioniste, fapt care este la urma urmei în detrimentul ambelor popoare.

Dl. Otto Weber a subliniat de asemenea gravitatea situației în privința emigrării populației germane, problemă căreia guvernul nu-i acordă importanța cuvenită.

MENDI VALC

Testul de singurătate

Studenții sînt în grevă. Peste 150 000. În București ca și în toate centrele universitare din țară mari sau mici: Timișoara, Cluj, Galați, Iași, Craiova, Ploiești, Constanța, Petroșani, Reșița, Suceava și altele.

Convenția studenților bucureșteni a stabilit „Programul de revendicări", modul și locul de desfășurare a grevelor. Semnificația revendicărilor este aflarea adevărului în legătură cu toate evenimentele majore ce ne-au marcat existența din decembrie pînă acum. Nu se poate trăi într-o democrație fără adevăr. Cînd minciuna și dezinformarea sînt regulile de bază ale activității puterii actuale, aceasta nu poate beneficia de scuze că într-un anume caz nu este capabilă să facă lumină. De aceea în această situație nici nu trebuie solicitată de alții. Dacă ar fi cinstiți ar face-o din proprie inițiativă. Și n-ar mai fi nevoie de grevă.

Greva studenților nu are caracter politic. Dacă la un an de la revoluție puterea actuală nu poate înțelege că dorința de adevăr se lăzează pe morală înseamnă că nu a înțeles nimic. Studenții nu vor puterea. Ei sancționează prin atitudinea lor o stare de lucruri care se manifestă la toate nivelurile puterii. Prin apelul făcut în textul Convenției ca sindicatele muncitorești să-și precizeze punctul de vedere asupra grevei lor, nu trebuie să se înțeleagă un apel la grevă generală. „Aceasta este testul nostru de singurătate. Trebuie să știm dacă noi am înțeles corect starea de spirit din societatea românească în momentul de față, trebuie să știm dacă atitudinea noastră o reflectă. Solidaritatea formală a sindicatelor muncitorești cu protestul nostru ar fi un argument că noi am înțeles exact această stare a națiunii și că trebuie să continuăm greva pînă la soluționarea revendicărilor. În caz contrar înseamnă că n-a venit încă vremea schimbărilor și trebuie să ne oprim".

„Greva nu are caracter politic și pentru că nu se cere desființarea instituției prezi-

DUMITRU NICODIM

(Continuare în pag. a-2-a)

La un an de la Revoluția din Decembrie

Timișoara, din nou pe baricade!

— Prin telefon de la trimisul nostru —

Ca o zi a tristeții fără sfîrșit și ingenuncheată dincolo de nisipurile mișcătoare ale suferinței, astfel a debutat drumul spre Timișoara. Era sîmbătă dimineața, piloții se aflau în grevă. A urmat o cursă contra cronometru a unui lider sindical al șoferilor bucureșteni, pentru a prinde la Caracal, un accelerat deja întîrziat. Apoi o noapte pe străzile Timișoarei, nu pentru că nici un recepționer nu mai dă un pat într-o cameră unui reporter al „Dreptății", ci fiindcă în noaptea de sîmbătă spre duminică ningea ca-n sonetele lui François Villon; așa cum în seara următoare, duminică la orele 21,30 avea să ningă cu ziare aruncate de studenți dintr-unul din balcoanele Universității, pentru a transforma Piața Operei într-o mare de torte. De fapt acest 16 decembrie, marcînd un an de la declanșarea Revoluției, a început dimineața cînd valuri de oameni au străbătut un traseu pe care mîna timișorenilor, purtînd la subțioara conștiinței naționale un clopot care sîngerează și bate spre toate punctele cardinale ale lumii: Piața Maria — B-dul Titulescu — str. Ilie Pârvan — Căminele studențești — Podul Michelangelo — Hotel Continental — Perfectură (fostul sediu al comitetului județean p.c.r.)

Piața Operei — Exact 1 traseul din 1989. Mitingul acesta de aniversare și protest, început la ora 13, a fost declanșat

ILIE COSTACHE

(Continuare în pag. a 4-a)

APEL CĂTRE SOCIETATEA CIVILĂ ROMÂNEASCĂ

Greva declanșată în data de 11.12.1990 de către Convenția Organizațiilor studențești Timișoare urmărește atingerea unor obiective care privesc în egală măsură toate categoriile sociale care compun societatea civilă română (țărani, muncitori intelectuali, studenți).

Facem așadar un apel către Țară pentru a ne acorda încrederea și a se alătura protestului nostru pașnic. De aceea vă rugăm, atît cît rugă poate cuprinde, să credeți în noi. Vă iubim mai mult decît v-ar putea iubi vreodată cei care vă arată zilnic disprețul, considerîndu-vă nedemni de un adevăr pentru care ați plătit cu sînge. Vă iubim mai mult decît cei care v-au mînjit cu nerușinare pentru a vă smulge votul. Dar cum v-ar putea iubi cei care au fost otrăviți de ideologia comunistă? Cine s-ar pus ani de zile în slujba urii instituționalizate care este comunismul nu poate iubi fără a-și cere înainte iertare. Nici Dumnezeu nu poate ierta fără căinț celui păcătos. Cum putem noi să iertăm pe cei care-și fac merite din păcatele lor?

Nu sîntem absurzi. N-am așteptat minuni, am așteptat însă buna-credință și faptele ne-au demonstrat că acest lucru nu este posibil de la actuala conducere a statului care dovedește prin tot ceea ce face că nu este altceva decît demnă urmașe a vechii birocrații comuniste.

Am rugă pe cei ce ne sînt împotrivă ca înainte de a ne pune la stîlpul infamiei, să mediteze la cîteva dintre adevărurile prin care încercăm a conștientiza societatea civilă:

— nu poate impune respectul față de lege acela ce mulțumește public celor ce o încalcă. Președintele Iliescu a făcut-o;

— guvernul este ales pentru a sluji poporul și nu invers. Guvernul Petre Roman nu înțelege aceasta;

— drepturile, cîte le avem, nu le-am obținut prin mărinimia președintelui sau a guvernanților. Drepturile nu ni se dau, drepturile le avem prin naștere și ele sînt consemnate ca stare în tratatele internaționale. Nu cerem de la guvern drepturi, cerem un guvern care să fie primul care să le respecte.

Avem în spate prea multă istorie încărcată de suferință pentru a urmări în liniște cum libertatea este înecul cu îngrădită;

— Timișoara nu este un focar de propagare a separatismului, ci un centru al unității naționale. Nu trebuie să se uite că în Decembrie '89 s-a murit strigînd-se „Azi în Timișoara, mîine-n toată țara".

Vă rugăm să vă alăturați nouă. Pentru că numai în unitate vom putea face ca Libertatea să triumfe.

CONVENȚIA ORGANIZAȚIILOR STUDENȚEȘTI — TIMIȘOARA

Din nou despre privatizare

Prin amabilitatea domnilor Lucian Biaga, director al Direcției de organizare a întreprinderilor mici și mijlocii, Radu Emilian, director general al Direcției de cooperare, prospectare și relații internaționale și dl. Corneliu Bărnea, șeful biroului de presă din cadrul Agenției Naționale pentru privatizare și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii am reușit să ne facem o idee mai completă privind stadiul procesului de privatizare în România. Redăm succint cele mai importante aspecte ale discuției care a avut loc pe această temă :

REP : Înainte de toate am dori să prezentăm cititorilor câteva date privind sarcinile Agenției dvs. și felul în care își desfășoară activitatea.

C.B.: Agenția Națională pentru privatizare și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii a luat ființă prin hotărîrea guvernului nr. 823, din luna iulie, cu sarcina de a promova, în baza legii nr. 15/90 procesul de dezetatizare și transfer al proprietății publice către sectorul privat, și lărgirea acestui cadru prin apariția întreprinzătorilor particulari pe care are sarcina să-i sprijine și să-i stimuleze.

R.E.: Agenția este dacă vreți instrumentul prin care statul ca proprietar pînă de curînd al celei mai mari părți a avuției naționale, își face harakiri. Sarcina noastră de căpetenie este să creăm sectorul privat de proprietate în România.

REP : Având în vedere că statul prin imensa lui mașină birocratică nu s-a dovedit a fi un bun administrator al acestei avuții înăbușind inițiativa și cointeresarea la toate nivelele, dvs. vă revine sarcina de a pune bazele și de a stimula concurența în toate sectoarele de activitate. Cum se implică în mod concret Agenția în acest proces?

L.B. : Nu trebuie să mai amintesc faptul că fără concurență nu există emulație și fără aceasta din urmă mărfurile și serviciile puse la dispoziția clientului au fost permanent în suferință. Din acest punct de vedere sarcina Agenției noastre nu este deloc ușoară, din pricina lipsei de experiență în materie de inițiativă particulară, a lipsei de capital a întreprinzătorilor, cît și a unei vechi mentalități instaurată de totalitarism de genul: „timpul trece, leafa merge". Precizăm că în momentul înființării Agenției, primăria capitalei eliberase 288 autorizații întreprinzătorilor particulari. Pînă la 1 decembrie la nivelul întregii țări sau înregistrat 109 mii cereri pentru înființarea de asociații și firme particulare, din care 93 mii erau aprobate la data respectivă pe baza acordului nostru de principiu. Ceea ce înseamnă un volum deosebit de mucă.

REP : Prin extrapolare se poate presupune că pînă la sfîrșitul anului cifrele vor continua să crească.

C.B.: Mai bine zis pînă la 17 decembrie anul curent, cînd va intra în vigoare legea nr. 31 privind societățile comerciale, în virtutea căreia Agenția va fi degrevată de eliberarea acordurilor necesare obținerii ulterioare a autorizațiilor.

L.B. Oricum apreciem că pînă atunci vor fi eliberate circa 100 mii de autorizații și care, dacă li s-ar da curs, ar putea da de lucru la circa 300 mii oameni. Nu e mult, totuși, privit prin prisma viitorului, este un start promițător.

REP.: Ați putea să precizați cum sînt distribuite autorizațiile?

L.B.: Din cele 93 mii autorizații, 54% revin persoanelor independente, 22% — asociațiilor familiale, 20% — întreprinderilor mici și 4% — asociațiilor cu scop lucrativ.

REP. : În ceea ce privește numărul de activitate bănuiesc că cei mai mulți au optat pentru sfera circulației mărfurilor și respectiv a serviciilor, neglijîndu-se producția.

L.B.: Circa 2/3 s-au orientat către servicii și 1/3 către producție. În măsura în care depinde de noi, ne străduim să canalizăm inițiativa particulară cu prioritate către sectorul producției.

R.E. : Întreprinzătorii particulari care își iau rolul în serios, trebuie să fie ajutați atît organizatoric cît și protejați din punctul de vedere al legii. Noi ne străduim să tipărim un catalog al întreprinzătorilor particulari, atît alfabetic cît și pe ramuri de activitate, pentru a facilita circulația informației și contactul acestora cu partenerii externi interesați. În plus, am perfectat un acord cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare privind înființarea la București a unui centru de consultanță care să pună la dispoziția întreprinzătorilor particulari *în mod gratuit* informații de marketing, analize conjuncturale privind o piață sau un produs, elemente de management, alte informații externe. Acesta ar urma să-și înceapă activitatea în ianuarie 1991 și va fi condus de un expert străin asistat de alți 7—10 specialiști români.

REP : *Dacă vreți să ne reîntoarcem la cei 33% consacrați producției. Puteți să detaliați?*

L.B. : Am în față situația județului Argeș. În afara covrigăriilor, simigeriilor, gogoșeriilor, chioșcurilor de răcoritoare și înghețată de care nu ducem lipsă, s-au eliberat autorizații pentru ateliere de tîmplărie, confecționat mobilă, secții de prelucrare carne și carmangerie pe bază de autoaprovizionare din fermă proprie, artizanat, tricotaje, țesături, confecții, chale tracotă, prefabricate beton, confecții metalice, producție de ambalaje și altele. Cu timpul, sperăm să capete o pondere și mai însemnată.

C.B. : Legea nr. 31 publicată în Buletinul Oficial la 16 noiembrie a solicitat un mare volum de muncă, de consultări cu specialiști, cadre didactice și practicieni. În termen de șase luni de la intrarea ei în vigoare, toate întreprinderile de stat sau particulare, asociațiile cu scop lucrativ se vor transforma într-una din formele de societăți pe acțiuni care corespunde cel mai bine profilului lor de activitate, urmînd un regim de înscriere în registrul de comerț al instanței teritoriale în care acestea sînt arondate. Prin efectul legii nr. 31 primăriile și Agenția noastră, așa cum s-a mai spus, nu vor mai fi implicate în eliberarea de autorizații și respectiv acorduri.

REP : *Alte acțiuni pe linie de privatizare ?*

C.B.: În colaborare cu Agenția Română pentru investiții și asistență economică din străinătate participăm la diverse acțiuni la care își dau concursul și diverse organisme ONU. În luna noiembrie am organizat la București un seminar internațional pe tema privatizării, pe care îl apreciem ca o reușită în domeniu.

L.B.: Vreau să remarc faptul că există cereri și aprobări pentru activități care presupun o calificare deosebită, ca de exemplu : comerț exterior, informatică, consulting, ingeneering, instituții de artă și cultură patronate de agenți particulari, ceea ce nu e rău deloc. Principal este ca privatizarea să prindă viață în România contemporană.

ION UNTARU

Ca urmare a faptului că ziarul „Azi" din Capitală a refuzat să publice „Dreptul la replică" privind calomnii adresate domnului Corneliu Coposu cu prilejul zilei de 1 Decembrie, vă rog pe dumneavoastră să dați publicității următoarea :

PRECIZARE

Subsemnatul dr. IOAN POMPEI GROZA, domiciliat în București, strada General Dona, nr. 26, vă rog să binevoiți a publica în coloanele ziarului dumneavoastră următoarea precizare : Am fost unul din membrii delegației Partidului Național Țărănesc — Creștin și Democrat, condusă de domnul Corneliu Coposu, președintele P.N.Ț.-C.D., care în zilele de 7—9 noiembrie 1990 a întreprins o vizită la Budapesta, la invitația Forumului Democratic Maghiar.

Această vizită a avut drept obiective ameliorarea relațiilor româno-maghiare și amortizarea unor asperități în mare parte artificial instigate între cetățenii români și minoritarii maghiari din țara noastră.

În această calitate am fost prezent absolut tot timpul alături de domnul Corneliu Coposu și nu am lipsit nici măcar o clipă de la întîlnirile și convorbirile care au avut loc.

Menționez că aceste convorbiri s-au purtat într-un climat de seriozitate și respect reciproc. Afirm cu toată răspunderea și cu toată obiectivitatea că domnul Corneliu Coposu nu a vorbit nici un cuvînt despre organizația „Vatra Românească", și nici măcar nu i-a amintit vreodată numele. La ultima noastră întîlnire cu membrii delegației maghiare a avut loc și o conferință de presă, la care domnul Corneliu Coposu, vorbind despre poziția partidului nostru față de problema naționalităților conlocuitoare, a spus următoarele : „Noi sîntem un partid democratic și ne conducem după principiile elaborate de Iuliu Maniu la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, așa încît să nu devenim din asupriți asupritori. Urmînd consecvent aceste principii, noi respectăm fiecărei naționalități limba, cultura și tradițiile respective".

Orice altă informație în această problemă este nereală, denaturată și nu face decît să dezinformeze opinia publică, ceea ce cred eu că, mai ales în momentele actuale, nu este nici în interesul poporului nostru și nici al țării noastre.

Vă mulțumesc pentru bunăvoința de a publica această precizare în coloanele cotidianului „Dreptatea".

ANUNȚ

Sectorul 3 P.N.Ț.-C.D., Secția culturală intenționează să alcătuiască o formație artistică. În acest sens sînt invitate toate talentele dornice să participe.

Tinerii care nu au posibilități de manifestare a talentului lor la TV.R. „Liberă" sînt invitați la noi.

Relații la telefon 14.32.77.

Actualitatea muzicală

Succese românești

Tînăra pianistă Maria Selena Pop, studentă în anul III la clasa de pian Dana Borșan Amiras din cadrul Conservatorului G. DIMA din Cluj s-a numărat, de curînd, printre cîștigătorii celei de a cincea ediții a Concursului Internațional FREDERIC CHOPIN ce s-a desfășurat în perioada 25—30 noiembrie 1990 la Mallorca. La această competiție au participat 50 de pianiști între 18 și 35 de ani. Juriul care a deliberat a avut o componență internațională — nume de prestigiu — Aldo Ciccolini (Italia), Victor Weinbaum (Polonia), Pierre Colombo (Elveția, președintele Federației de Concursuri Internaționale), Wenceslaw Yankoff (Franța), Ewique Franco, Fernando Puchol, Perfecto Garcia Charnet (toți Spania), Francisco Coppllouch din Mallorca și Bernart Julià i Rosseló — directorul Consiliului profesional Mallorca. Acest concurs CHOPIN presupune un repertoriu alcătuit în exclusivitate din lucrările marelui compozitor polonez și acordă, în final, șase premii care au fost obținute, în ordine, de către pianiștii Camielo Radicke (Germania), Mariola Cienidwa (Polonia), William Fong (Anglia), Gail Nivo (America), Ilyo Gnoenski (URSS) și Maria Selena Pop (România). Concurenta noastră s-a prezentat la cele trei etape ale concursului cu **Mazurca** op. 17 nr. 4, **Grande Valse** op. 42 în La bemol major, **Studiile** op. 10 nr. 12 și op. 25 nr. 11, **Scherzo** nr. 4 în Mi major, **Impromptu** nr. 56 în Fa diez major, **Balada** nr. 3 în La bemol major, **Polonea** nr. 44 în fa diez minor și **Marea Sonată** op. 58 în și minor. La cîteva zile după revenirea în țară i-am solicitat celei mai tinere laureate de la Mallorca impresii de la acest concurs : „În general, șansa este oferită celor mai în vîrstă. „Copiii minune" nu mai inspiră prea mare încredere sau, se consideră că ei, cei mai tineri, au timpul în față, în timp ce pianiștilor maturi trebuie să li se ofere șansa afirmării acum. De remarcat că, în afară de Gnoenski, toți ceilalți cîștigători au peste 27 de ani ! Mai cred că, în alcătuirea clasamentelor, criteriul principal a fost pentru etapa I nivelul tehnic, iar pentru etapa II, cel muzical. Mă simt încurajată nu atît de reușita propriu-zisă, cît de certitudinea pe care am dobîndit-o că școala românească de pian este competitivă, lipsindu-i doar șansele de a se afirma în context internațional. Mă simt îndatorată și mîndră de a face parte din clasa profesorului Dana Borșan Amiras — un „nume" în viața muzicală românească de astăzi — care mi-a numai că m-a pregătit tehnic și muzical, dar mi-a insuflat — psihologic — și forța necesară pentru a rezista și a învinge într-o atare competiție".

CRISTINA SÂRBU

EXALTAREA CA O COINCIDENȚĂ

Ce caracterizează, în general, o revoluție ? Fiindcă și noi am trăit-o pe a noastră, putem răspunde : **exaltarea.** Nu știu dacă și cunoscutul dramaturg și scriitor german Peter Weiss a trecut prin așa ceva — și probabil că da, căci s-a născut în anul 1916 și a cam putut acumula experiență revoluționară, măcar în anii de emigrație (1934—1962) — dar un lucru e sigur și anume faptul că a intuit perfect care este spiritul unei revoluții, cu precădere al revoluției franceze, atunci cînd a scris piesa **Hulirea, persecutarea și asasinarea lui Jean-Paul Marat reprezentată de grupul teatral al ospiciului din Charenton sub conducerea d-lui De Sade.**

În piesă e vorba tocmai de ceea ce se spune în titlul ei. Scrisă în cea mai pură tradiție brechtiană, această dramă e o **demonstrație intru exaltare.** Toate personajele ei, în frunte cu Marat, Sade, Roux și Charlotte Corday — personaje inspirate de prototipuri istorice reale (imaginară e doar confruntarea dintre Marat și Sade) — sînt niște exaltate. Și unde duce exaltarea — pe un fond de marasm revoluționar — se cunoaște : **la ghilotină. La crimă.**

Nu știu dacă regizoarea Cristina Ioviță, care a montat piesa lui Weiss la teatrul „Al. Davila" din Pitești a trăit revoluția din decembrie 1989, cert este însă că din spectacolul său lipsește **exaltarea** sau vreo altă idee structurală (ceea ce înseamnă că o experiență trăită în sine nu-i suficientă în artă.). Dimpotrivă. În loc de exaltare, care e o stare patetică extremă, dusă la paroxism și care ar fi necesitat un tur de forță, o exprimare estetică pe măsură, atît la nivel individual, cît și la nivel de grup, ni se oferă un fel de can-can politic, dominat deci de spectacolul sexi. Dovadă că însuși destinul de sfîntă al Charlottei Corday a devenit un destin de cocotă, de dansatoare de bar. Atmosfera exaltată, tensionată, a textului a fost viciată ca de un aer rău mirositor, de umorul ieftin, pseudorelaxant. Spectacolul a căzut așadar în defulare.

Mai mult, el a fost gîndit (dacă gîndire se poate numi așa ceva !) în chele aluziivă, fiind adică montat și jucat ca pe vremea dictaturii, semănînd cu o rețea de sugestii menite să păcălească, chipurile, cenzura. Acest spectacol, ca și multe altele pe care le-am văzut, de pildă , în cadrul Festivalului național de teatru, este tributar unei experiențe depășite, legate strict de existența în climatul dictaturii. Regizorul român, artistul în general, care nu a trăit sau, mai bine zis, care nu a știut să trăiască și să creeze atunci ca un om liber (interior) trebuie să învețe azi să gîndească și să creeze în libertate (cum ne-a demonstrat Andrei Șerban prin Trilogia sa).

Spectacolul Cristinei Ioviță se înscrie în acest fenomen de tranziție al teatrului nostru, fiind așadar un alt exemplu de crispare, de timiditate expresivă. Cînd, bunăoară, presa postrevoluționară trăiește exaltarea adevărului, mai exact, a cuvîntului ce exprimă adevărul, sau cînd revistele sexy cunosc exaltarea sadismului sau cînd strada și viața noastră politică trăiesc (ca în 13 — 15 iunie) **orgia răzbunării,** cum se exprima Sade, spectacolul piteștean, în schimb, este cuminte ca o femeie care a îmbătrînit fecioară. Mai mult îndrăznet din acest punct de vedere este cancanul politic montat tot pe aceeași scenă de regizorul Bogdan Drăgulescu.

De ce să apelezi la false aluzii, cînd poți s-o faci prin expresie brechtiană directă ? De ce să te prefaci că te dai pe jumătate, cînd poți să te dai întreagă și pe față ? De ce să transformi exaltarea pură în zgomot, în haos și în profanarea unei idei sfinte ? Prin urmare, un spectacol în care scenele sînt egal tratate, fără acel crescendo, fără acea rupere de ritm, fără șocul și scandalul pe care le presupune orice demonstrație artistică. Un fel de Brecht jucat în manieră goldoniană. Profunzimile textului au fost eludate prin metoda asemănării. Adică s-a procedat la o actualizare simplistă, superficială, prin **asemănare,** Marat sugerîndu-l pe Ceausescu, iar în ipostaza cu mască, pe dl. Ion Iliescu, Charlotte era un fel de Carmen a zilelor noastre, iar Sade trimitea la dl. Gelu Voican Voiculescu, Roux semăna cu dl. Nica Leon sau dl. Dan Iosif, iar Duperret, amantul Charlottei, evident, cu dl. Petre Roman. După cum cade lui Marat, elementul central al scenografiei, te făcea să te gîndești la C.A.D.A.. Dar de ce să apelezi la asemenea aluzii și să nu faci o actualizare directă ? Din pricina cenzurii ? A cărei cenzuri ? A organelor din conducerea superioară de partid a municipiului Pitești ?

Deci compromisul a fost dublu : nici actualizare estetică, nici brechtianism profund. Spectacolul părea astfel o ilustrare a cunoscutului text pus de unii autori pentru a nu fi dați la judecată : „Orice asemănare cu persoane reale e o simplă coincidență". Deci, iată-ne cu o exaltare, originală, ca o simplă coincidență.

Un text grav despre exaltare, totalitarism, extremism, sadism, martirism, răzbunare (de pildă, regizoarea nu a găsit nici o asemănare a revoluției franceze cu evenimentele din 13 — 15 iunie ?.), a căzut în gratuitate printr-o viziune prea băscălioasă (fără experiența unui joc de echipă, precum s-a întîmplat la spectacolul teatrului din Piatra Neamț după piesa lui Victor Eftimiu **Bine, mamă, dar ăștia povestesc în actul II ce se petrece în actul I),** deși după reușita părții finale s-ar părea că resurse ar fi existat și din partea regiei, și din partea scenografiei (Mugur Pascu), și a actorilor (Maria Junghietu și Sorin Zăvulovici în special).

GRID MODORCEA

Restaurarea monumentelor

După **Charta de la Atena,** disputele despre restaurarea monumentelor au evoluat continuu. S-a ajuns pînă acolo încît refacerea unui monument istoric nu-i o insultă a istoriei, dimpotrivă, salvarea ideii prin reașezarea ei în viziune modernă. Dar dialogul continuă.

Cît ne privește, consider că un monument este și un document al istoriei, al conștiinței la un moment dat, o expresie-sigiliu care definește un timp.

ARCUL DE TRIUMF semnifică victoria națiunii române asupra celor care rîvneau la o Românie împărțită, exprimă voința națiunii și, concomitent, este un jurămînt față de istorie, o îngenunchiere în fața eroilor care, prin jertfă supremă, au înfăptuit România Mare.

ARCUL DE TRIUMF este EMINESCU. Într-o sinteză simbolică el cuprinde DOINA. Cele patru provincii românești — Transilvania, Muntenia, Moldova și, Basarabia (inclusiv Bucovina) sînt cele patru fețe ale stîlpilor de susținere ai arcului-grai-etnie-credință-cultură și istorie.

Se pune în discuție restaurarea acestui exemplar monument. Mai precis se aud voci care susțin ca medalioanele-portrete (Ferdinand I cel sfîos și blînd și Regina Maria) realizate inițial în bronz să fie înlocuite cu replici în marmură albă.

Medalioanele în bronz cu un diametru de aproape un metru au fost realizate de Ion Jalea și ele au fost desprinse din structura Arcului de Triumf după 1948, de negrele mîini ale comuniștilor care se îmbolnăveau de icter mecanic la ideea de rege, ajutați de misionarii veniți de la Moscova.

Dar cele două medalioane, spre norocul nostru, se găsesc intacte la **Muzeul Fr. Storck :** deci posibilitatea refacerii Arcului de Triumf în datele lui inițiale există. De ce atunci este nevoie de un fals ? De ce este nevoie de două medalioane — basoreliefuri în marmură albă așezate pe un spațiu alb ?

Cu totul altfel am pune problema dacă aceste două medalioane originale ar fi dispărut sau ar fi fost topite. Dar nu e cazul.

Problema unei replici o vedem necesară în cazul ecvestrei CAROL I de Igor Mestrovici, cu atît mai mult cu cît există macheta monumentului în muzeul memorial din Belgrad. O copie în bronz, la dimensiunile reale ale monumentului de odinioară, după macheta existentă, nu o vedem ca pe un fals, ci ca pe o împlinire. Să ne reamintim că cel ce a realizat-o în bronz n-a fost chiar Igor Mestrovici ci artiști mai tineri, aleși de marele sculptor. Refacerea acestui monument, unic în felul său, considerat printre cele mai frumoase ecvestre din lume, de către un mare sculptor ca Ion Mândrescu bunăoară, ar duce la o victorie artistică sigură, nicidecum la un kitsch public.

O replică în marmură albă a celor două portrete pentru Arcul de Triumf mi se pare o acțiune împotriva adevărului istoric și împotriva structurii inițiale a monumentului.

Cine poate susține nașterea unui fals cînd există originalele ? Cui îi place marmura albă atît de mult și urăște bronzul ? Să credem oare în superstiția că bronzul se înverzește și pătează marmura stîlpilor ?

Nu știu nivelul de la care s-a decis, nu știu stadiul lucrărilor în marmură, dar știu sigur că rîvnesc să revăd portretele regilor Ferdinand I și Regina Maria, sub sceptrul cărora s-a întemeiat România Mare, așa cum sînt ele, chiar patinate de tunericul boxelor prin care au zăcut.

Nimeni, cred eu, nu se poate substitui istoriei și operelor noastre de artă, cînd ele există și respiră alături de noi. Cînd au fost distruse, orice dialog este posibil și orice inițiativă de refacere este binevenită, dacă se mulează pe adevărul artistic și istoric.

Pînă atunci să ne respectăm propria casă și să o ocrotim pe cît posibil.

ION IUGA

Organizațiile de tineret ale P.N.Ț.-C.D., MER, PNL, PER, PSD, UOTMR (MISzSz) întrunite la data de 14 decembrie consideră protestul domnului Dumitru Iuga ca un act civic împotriva dezinformării practicate de T.V., una dintre sursele principale ale tensiunilor sociale existente.

Viața fiind valoarea supremă, cerem autorităților în drept să ia măsuri imediate în soluționarea revendicărilor Sindicatului Liber din televiziune pe care le susținem în întregime.

Susținem totodată și protestul organizațiilor studențești aflate în grevă.

Existența unor asemenea situații limită dovedesc lipsa de responsabilitate morală a „stăpînirii".

ORGANIZAȚIILE DE TINERET ALE:
P.N.Ț. C.D. / ȘTEFAN Mamulea
PNL / CIPRIAN Carman
MER. / CRISTIAN Croitoru
PER / CĂLIN Georgescu
PSD / VIOREL Stefan
UOTMR (MISzSz) / ZSIGMOND Laszlo

Convenția Națională pentru instaurarea democrației

(Urmare din pag. 1)

„Convenția" este deschisă oricăror partide politice, sindicate, asociații și forumuri care se pronunță ferm pentru democrație și care dovedesc prin activitatea lor că respectă principiile democratice. Aderarea la Convenție trebuie să fie acceptată de unanimitatea inițiatorilor.

Inițiatorii „Convenției" își vor întemeia întreaga lor activitate pe următoarele

PRINCIPII

1. Alcătuirea în România a unei societăți care să răspundă aspirațiilor fundamentale ale persoanei umane la demnitate, libertate, egalitate în drepturi, solidaritate, responsabilitate și bunăstare, așa cum acestea s-au statornicit în conștiința omenirii și sînt în prezent consfințite de marile CARTE INTERNAȚIONALE.

2. Instaurarea adevărului în desfășurarea vieții publice, la toate nivelurile acesteia, precum și a sincerității acțiunilor politice, ca o condiție indispensabilă a dezvoltării societății românești.

3. Crearea unui climat de solidaritate umană bazată pe înțelegere, toleranță, dialog și nonviolență, care să conducă la armonia socială.

4. Proclamarea persoanei umane drept țel suprem al tuturor acțiunilor întreprinse în societate astfel încît potențialul de creativitate al fiecărui om să se poată manifesta nestingherit în folosul lui și al întregii societăți.

5. Ocrotirea prin lege a celor defavorizați, bătrîni, bolnavi, handicapați.

6. Dreptul la proprietatea personală și recunoașterea utilității ei sociale ca o garanție a libertății și demnității ; asigurarea libertății economice creatoare a bogăției naționale.

7. Prioritatea societății civile în raport cu statul ; aparatul de stat trebuie să fie numai un mijloc prin care societatea civilă își garantează sieși o corectă funcționare.

8. Cultivarea patriotismului adevărat, izvor de propășire spirituală și materială a societății noastre ; combaterea tendințelor totalitare de monopolizare și identificare a patriotismului cu ideile, acțiunile și interesele anumitor grupuri.

9. Instaurarea ordinei de drept. Egalitatea tuturor cetățenilor în fața legilor indiferent de sex, naționalitate, credință și convingeri ; asigurarea și garantarea drepturilor individuale și colective ale minorităților etnice.

10. Afirmarea demnității și recîștigarea rolului familiei ca unitate socială, educațională și morală a societății. Cultivarea respectului și grijii pentru mamă și copil.

11. Apărarea naturii și refacerea echilibrului ecologic, condiție de neînlocuit pentru desfășurarea vieții pe pămînt.

Armonizarea raportului dintre om și mediul înconjurător.

Sîntem convinși că prin însușirea acestor principii, țara noastră va reintra pe făgașul tradițiilor sale morale culturale și politice și se va putea integra cu personalitatea ei într-o Europă unită care apare la orizontul mileniului viitor, hotărîtă să ducă mai departe marea civilizație care ne unește.

Călăuzită de principiile enunțate, „Convenția" va elabora și va da publicității programe de acțiune menite să înfăptuiască aspirațiile sale.

În cadrul acestora, un obiectiv de mare importanță îl constituie conlucrarea forțelor democratice pentru desemnarea celor mai competenți și cinstiți cetățeni drept candidați în alegerile organelor locale, asigurîndu-se astfel de la bază o administrare democratică a țării.

Citiți și răspîndiți „DREPTATEA"

Testul de singurătate

(Urmare din pag. 1)

denționiale ci demisia președintelui. Nici anularea rolului guvernului, ci demisia acestuia. Pentru că ei au făcut dovadă că nu sînt o garanție pentru adevăr și moralitate". „Noi nu susținem un partid politic. Atitudinea noastră este civică. Dacă o coaliție sau un alt partid ar ajunge la putere și nu va spune adevărul despre ceea ce a fost noi vom continua greva".

„Există într-adevăr o luptă pentru putere. Noi nu știm termenii în care se duce această luptă. Cunoașterea lor nu ne preocupă și nici n-ar fi ușor de aflat. Sînt lansate fel de fel de zvonuri și sînt utilizați termenii de „război civil," „asasinat", „dezmembrarea țării". Facem însă constatarea că publicațiile ce le lansează sînt cele aservite puterii care dă astfel dovadă că „știe tot" în afară de ceea ce interesează majoritatea populației țării : adevărul".

Dezinformarea și incitarea la violență practicate de puterea actuală sînt însă dovezi clare că nu înțelepciunea îi dirijează, nici binele națiunii nu face obiectul preocupării lor

„Nimeni nu-și poate asuma însă responsabilitatea violențelor în stradă. Nu putem permite nimănui să folosească din nou viețile tinerilor pentru a se menține sau a ajunge la putere. Acțiunea noastră se desfășoară din aceste motive în spații bine delimitate și este ca întotdeauna non-violentă".

Greva studenților continuă. Testul de singurătate este în curs de desfășurare.

Tribunale morale și... tribunale imorale !

Cînd legea este iraională timp îndelungat și tot atîta timp practicată injustiția, echilibrul tînut forțat al societății se rupe, izbucnesc crize care sfîrșesc în insurecții, în Revoluții. Vreme de jumătate de secol țara noastră a avut nefericirea unor legi iraționale, unor judecăți nedrepte, și unele și altele imorale. În acest domeniu Revoluția noastră care trezise cele mai firești speranțe, s-a impotmolit după cîteva zile astfel încît societatea noastră lipsită de terapeutica așteptată suferă în continuare de criză morală agravată de legi nechibzuite, de toleranță inadmisibilă pentru cei vinovați de ororile din trecut ale comunismului. Victimizată mai departe de noii deținători ai unei puteri neocomuniste care nu numai că ignoră dreptul societății la o reparațiune morală dar sfidează în mod iresponsabil ceea ce se cuvenea reparatoriu, oferind impilatorilor din trecut o protecție fără decență, fie pentru că au fost mai mult sau mai puțin părtași, fie simțindu-se slabi să-i asocieze la menținerea puterii, fie pentru că pur și simplu le este teamă de ei. Este neîndoielnic o provocare a societății a cărei consecință este total subestimată, chiar acum cînd societatea a început să fiarbă, cum spunea Octavian Goga în „Mustul care fierbe" și care din păcate atunci a devenit oțet. În atari condiții a fost cu totul firesc ca la 15 noiembrie Asociația cu același nume din Brașov și Alianța civică din București, (la care au aderat atîtea Societăți, grupuri, Ligi, Sindicate și partide) să declare înființarea unui TRIBUNAL MORAL care să judece sistemul comunist din țara noastră și pe principalii slujitori ai acestuia, înființare generată de profundu insatisfacție atît de legitimă a societății românești.

Aici trebuie să arătăm că morala și justiția sînt identice, dar se diferențiază prin procedeele lor. Moral este acela care practică justiția fără constrîngere, dintr-o impulsie internă și prin aceasta morala este superioară justiției prin aceea că procesele interne sînt mai rapide decît cele exterioare, ce caracterizează justiția. Morala poate sălășlui într-un singur individ, pe cînd justiția asigură individului și societății, lupta pentru existență, fără triumful forței fizice, abilității și imoralității. Numai perfecțiunea moralei, luată împreună cu aceea a justiției asigură civilizația. Dezechilibrul dintre ele marchează fenomene grave de criză. Cum funcționa justiției este aplicarea legii, cînd legea este injustă și justiția este injustă și ambele sînt imorale Libertatea din punct de vedere moral decurge din posibilitatea omului de a alege între bine și rău, pe liberul său arbitru, în vreme ce dreptul se întemeiază pe principiul că fiecare ființă umană trebuie să-și facă o lege din a-și limita propria libertate, recunoscînd astfel libertatea altora. Punctul de interferență între liberul arbitru al unuia și cel al altuia anulează existența unui drept absolut fiindcă absolutul duce la nedreptate. Se ajunge astfel ca tendința spre absolutism să fie contracarată prin dreptul la apărare. Substanța dreptului de apărare este furnizată de raționalitatea legii. Toate prevederile iraționale ale legii sînt injuste, deci imorale.

Un TRIBUNAL MORAL trebuie să aibă mai întîi un concept bine precizat. Apoi o organizare, o procedură și sancțiuni. Am precizat de la început că morala folosește alte mijloace decît justiția, că faptele imorale sînt imprescriptibile, sancțiunea este o condamnare morală și nu coercitivă, hotărîrile sînt definitive și ștergerea stă numai în reabilitarea morală. Un asemenea Tribunal nu uzurpă funcționalitatea justiției, este cu totul extrajudiciar, nu are nici o imixtiune cu instituția judecătorească — putere de stat, nici cu membrii acesteia, nu ajută justiția ca o anexă sau vreo subordonare. Purifică justiția moral și odată cu ea acea parte a societății bolnavă moralmente.

Odată înființat, TRIBUNALUL MORAL național sau al Poporului va trebui să judece SISTEMUL COMUNIST și pe principalii stratoți părtași și deci responsabili la ororile și dezastrele acestuia. Cineva spunea că Proclamația de la Timișoara a dispus de un text minunat dar nu și de o organizație care să-i realizeze practic cîndurile, pe planurile vieții sociale. Este important să nu se petrească același lucru, să nu se inițieze drumuri dispersate, pentru că procesul comunismului ca sistem nu poate avea loc decît într-un singur TRIBUNAL și într-un singur loc, nu oricum și nici oriunde sau în mai multe locuri. Hotărîrea acestui TRIBUNAL se va difuza prin publicitate intensă nu numai în cele mai îndepărtate colțuri ci și în ungherele sufletelor, ca o carte supremă de morală.

Referirile care se fac la un proces de gen Nürnberg nu trebuie să ducă la confuzii. Acela a fost un Tribunal al puterilor aliate învingătoare care a judecat pentru crime de război și contra umanității pe principalii responsabili, lipsind Hitler, Goering și Goebbels care s-au sinucis, judecîndu-se implicit și nazismul, iar soarta vinovaților se cunoaște. Altceva a fost filmul proces-retoric cu un judecător imaginar în care sistemul nazist a fost judecat tangențial. Din păcate noi nu am avut nici unul din două, iar sub dictatura comunistă filmul se numea „Puterea și adevărul", a fost o mistificare imorală vomitivă.

Perspectiva unui proces al comunismului și a gangsterilor execuționist al acestuia a fost eliminată de puterea de stat imediat după executarea cuplului tiranic, abolindu-se pedeapsa capitală. Justificarea acestei eliminări poate fi găsită în ziarul Adevărul din 1 februarie 1990 într-un articol al ministrului de justiție, în timp atunci și azi președintele Curții Supreme de Justiție. S-a spus că de vreme ce simbolul sistemului, cuplul tiranic, a fost obiectul actului major justițiar acest lucru a fost de ajuns. Ar veni că dacă cele trei vîrfuri naziste și-au aplicat singuri actul justițiar major, procesul comunismului n-ar mai avea sens cum n-a avut deci sens nici al nazismului. Un proces Nürnberg ar fi un act vindicativ și un genocid judiciar împotriva unui întreg grup politic, ceea ce ar fi întinat natura tradițional umanitară a poporului nostru precum și sîngele martirilor și este justificat total ca restul vinovaților să ispășească prin remușcare în detenție, ceea ce nu a fost și nu este așa, cu mici excepții sînt eliberați unii după alții și pentru ca remușcarea să fie mai operativă sînt stimulați cu pensii mari și satisfacerea a fel de fel de pretenții. Și toate acestea în comparație cu remanentele nazismului care sînt urmărite fără încetare, soldate cu procesele lui Eichmann, zisul Ivan cel Groaznic și zisul călău din Lyon, Barbie.

Considerăm că TRIBUNALUL MORAL și eventualele Tribunale Morale locale determinate de limitate cerințe specifice trebuie înțeles ca reflex ca Tribunalelor imorale ale dictaturii a căror purificare n-a avut loc pînă în prezent. Sesizarea lor nu trebuie să aibă loc prin rechizitorii ale procurorilor în funcțiune iar acusată sarcină va reveni unui corp de persoane reputate pentru moralitatea lor ca și a juriului care va compune Tribunalul Moral. Va fi nevoie de o treabă organizată pentru a se evita ca pripeala, superficialitatea, neînțelegerea sensului și scopului să compromită din fașă sau ulterior o menire atît de importantă pentru asanarea societății românești. În asemenea situații românii se referă la formula „ne quid detrimenti republica capiat", o punere în gardă ca republica să nu se cerce cumva un rău în loc de bine. Deși morale, vrem procese care să reconstituie și personaje reale ce a lipsit și mai lipsește justiției noastre și finalitatea ca sistemul comunist și devotații lui sînt și fie condamnați pentru ceea ce.

ARDRIAN GRIGOROPOL

RADIO „EUROPA LIBERĂ" ȘI REVOLUȚIA ROMÂNĂ

DIALOG CU DOMNUL SORIN CUNEA

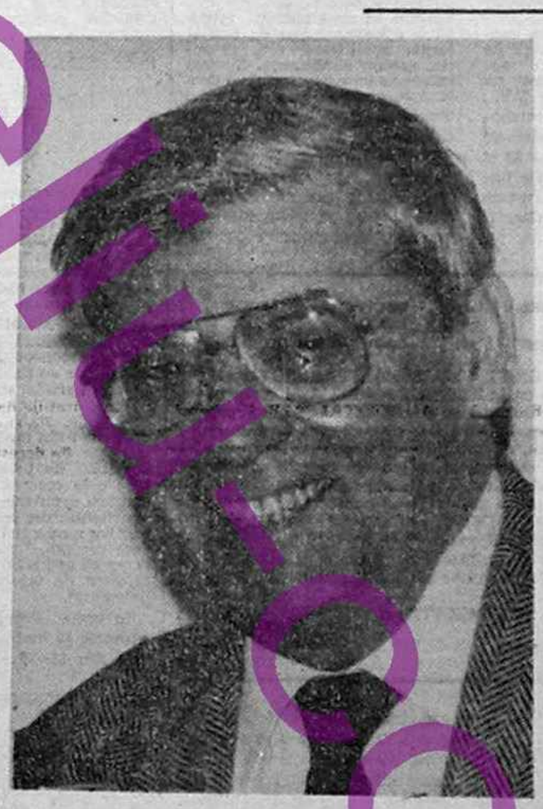

D. M.: Înainte de a începe dialogul nostru, vă rog stimate dle. Sorin Cunea să-mi permiteți să vă mulțumesc dv. și tuturor colegilor dv. pentru ceea ce ați făcut în anii care au trecut și faceți, în continuare, la postul de radio „Europa Liberă" pentru România. Dincolo de felul în care a încercat să se salveze fiecare în anii prin care am trecut, printr-o serie de ocupații, preocupări, refugii — care se constituie, toate, în satisfacții substitutive, „Europa Liberă" a reprezentat pentru noi contactul cu adevărul de care avem toți nevoie. Am trăit într-o închisoare. „Europa Liberă" a reușit să ne mențină și încrederea că acest coșmar se va sfîrși. Mie teamă că nu vom reuși niciodată să stabilim exact care este rolul „Europei Libere" în rezistența noastră și în derularea evenimentelor de acum un an și, deși marea masă recunoaște acest rol, am impresia că cei care conduc astăzi țara evită să recunoască deschis aceste lucruri. Ne e rușine pentru ei.

SORIN CUNEA : Vă mulțumesc, foarte mult pentru aceste cuvinte și recunosc, le-am auzit de foarte multe ori de trei săptămîni de cînd mă aflu în țară după o absență de aproape un sfert de veac. Este reconfortant să auzi asemenea impresii despre un post de radio căruia i te-ai dăruit cu trup și suflet și unde muncim pe un salariu. Din păcate anii nu văd decît hîrtiile verzi pentru care muncim, sînt răuvoitori, rău intenționați. Marea masă a cetățenilor m-au copleșit pur și simplu cu aprecieri la adresa postului nostru de radio. Am fost emoționat de căldura, de cuvintele care mi-au fost adresate. Nu mie, Sorin Cunea, ci postului de radio. Am luat totdeauna aceste aprecieri ca adresate postului de radio, nu dintr-o falsă modestie, deși bucuria a fost a mea în primul rînd, eu le voi transmite mai departe colegilor mei; și colegii care au fost înaintea mea în țară au avut parte de aceleași aprecieri. În ce privește pe cei care au alte păreri, mai sînt mulți și în presa de astăzi care vorbesc despre „ăia de la Europa Liberă". Este o mare jignire pentru noi. *Noi nu sîntem „ăia de la Europa Liberă", noi sîntem niște români care am trăit și trăim încă în exil și care am căutat în toți acești ani să facem ceva pentru țară.* Este adevărat, s-am mîncat salam cu soia, dar am înghițit destul venin atunci cînd știam ce se întîmplă în țară. De asta nu țin seama anumiți condeieri care înainte au fost cu regimul și acum iarăși sînt cu regimul.

D. M.: D-le Sorin Cunea, „Europa Liberă" a fost un post de radio care a anunțat începutul evenimentelor din România în 17 decembrie 1989. V-aș ruga să încercați să rememorați pentru noi toți, felul în care ați reușit să intrați în posesia veștilor despre România cu atîta promptitudine, cu ce sentimente ați primit aceste știri și cum s-a desfășurat transmiterea lor în zilele care au urmat.

S. C. : Aș începe prin a vă spune ceea ce încercam noi redactorii „Departamentului românesc" de la „Europa Liberă" atunci cînd ne duceam la cantina radioului, înainte de declanșarea evenimentelor. La mesele cehilor, slovacilor, la cele unde stăteau redactorii din țările baltice, la unguri, la polonezi, exista întotdeauna o mare bucurie. Țările lor erau deja scăpate de noaptea neagră prin care au trecut toate, și numai la noi, la masa românilor exista o permanentă tristețe, și ne întrebam cînd se va întîmpla și la noi ceea ce s-a întîmplat la ei. Vă voi spune cum am trăit eu evenimentele.

În ziua de 17 decembrie 1989, era duminică, era ultima duminică de advent, înainte de Crăciun, în Bavaria această datină „se păstrează cu sfințenie — se face o coroană de brad cu patru lumînări și în fiecare duminică înainte de Crăciun, se aprinde cîte o luminare. E o tradiție veche și eram invitați la un asemenea advent, eu cu soția mea, Luiza Cunea, la Ioana Crișan la o cafea, după masă. Cum e obiceiul la români, această vizită s-a prelungit foarte mult și ne-a apucat seara ; pe la nouă și jumătate sună telefonul. Gazda răspunde și văd că se uită la noi cu ochi mirați și speriați în același timp. După ce a închis telefonul ne-a spus : m-a sunat un prieten de la Nürrnberg și m-a întrebat ce se întîmplă la Timișoara. Noi am rămas consternați, nu știam nimic. Am telefonat imediat la radio, era de serviciu colegul nostru Dan Comșa de la secția de știri. A fost întrebat ce se întîmplă la Timișoara. El a răspuns că a venit o telegramă provenind din sursă maghiară de la Budapesta, cred că de la agenția maghiară de știri M.T.I. în care se comunica faptul că la Timișoara s-a strîns o mare de oameni în jurul casei preotului Tökés, că e neliniște, și că a intervenit miția și că ceva nu este în regulă. Am intrat în alertă, am dat drumul la T.V. și am așteptat primul telejurnal ; cred că la a doua știre din telejurnal a apărut harta României cu Timișoara însemnată. Știrea care a urmat a confirmat ceea ce știam și noi : că în jurul casei pastorului Tökés s-a adunat lume, că se demonstrează, că miția a intervenit ș.a.m.d. La T.V. austriacă am văzut aceeași știre : harta României, Timișoara însemnată pe hartă. Nu erau alte amănunte dar am aflat că la Timișoara se întîmplă ceva. Că a început, în sfîrșit, și la noi. Am plecat cu toții la radio. Acolo erau deja Dan Comșa, Liviu Tofan, șeful secției de știri, Traian Lazăr, Ioana Măgură-Bernard care era trainic de serviciu. Toți ne întrebam ce va întîmpla. I-am spus lui Liviu Tofan să vorbească cu conducerea „Departamentului" și să ceară antena toată noaptea. La 24,50 se termină emisiunea; am spus că trebuie continuată emisiunea, am avut convingerea că Timișoara este izolată de restul țării și că în țară nu se știe nimic despre ce se întîmplă la Timișoara — aceasta, *cunoscînd metodele regimului, ale securității, știam sigur că s-au tăiat legăturile telefonice și că Timișoara este ruptă de restul lumii.* Am obținut această aprobare și Dan Comșa a intrat în cabina de unde se citesc știrile. În ultima clipă aproape, cînd Ioana Măgură citea ultima știre, a intervenit și a spus : „Dragi ascultători rămîneți pe recepție deoarece ne vom continua emisiunea toată noaptea".

Liviu Tofan m-a întrebat : Ce-o să transmitem toată noaptea că știrile sînt sărace. Cum o să umplem acest program ? Și atunci eu mi-am luat obligația — dată fiind experiența mea în această materie — și am spus că nouă ore este foarte mult pentru un om să facă „life" cum spunem noi, în direct o emisiune, dar o vom face. Ascultătorul român trebuie ținut la curent, trebuie informat : ceea ce, avea să ni se confirme ulterior prin lozinca „Astăzi Timișoara / Mîine toată țara". Noi am prevăzut, cumva, acest lucru.

Am avut nevoie de un timp de pregătire. Întîmplător aveam niște benzi cu muzică de Vivaldi înregistrată cu o formație de cameră, solist Stanciu Stoian — un naist la fel de bun, după părerea mea ca Gheorghe Zamfir, dar mai puțin cunoscut și mai puțin popular, dar un excelent artist al genului care cîntă cu aceeași măiestrie și muzică populară și muzică clasică. M-am dus la „Controlul general al emisiunilor" și am dat tehnicienilor aceste două benzi cu muzică de Vivaldi ca să le transmită, timp în care eu să pot să-mi pregătesc niște materiale — pentru că nu e o glumă să ai material să acoperi nouă ore. M-am dus în redacție și am început să adun niște programe care se transmiseseră în ziua respectivă, duminică. Era un program cultural o selecție de probleme românești diverse, o scrisoare a lui Mircea Dinescu. Cu cîteva zile înainte, Stanciu Stoian a dat un concert la o mare sală de concerte din München ; după acest concert am stat de vorbă cu el începînd cu debutul lui din țară, continuînd cu cariera lui din străinătate — el e stabilit în Elveția — și la sfîrșitul interviului îl întreb.m: „Ai vreun mesaj pentru cei de acasă ?" Era în a doua jumătate a lunii decembrie și artistul mi-a spus : „Da, vreau să le transmit sărbători fericite și toate cele bune și să nu-și piardă răbdarea că dacă nu de sărbătorile astea, mai sînt și alte sărbători și se va sfîrși și cu necazul de acasă". Aveam deci acest interviu pe care urma să-l transmit peste cîteva zile ; mi-a picat foarte bine în seara respectivă și l-am dat pe post.

Deci, după telegrama agenției maghiare, au venit telegrame de la France Presse, Associated Press, Taniug, care spuneau, toate cam același lucru dar cu unele completări ale unor martori oculari care au venit din Timișoara în Iugoslavia, deci aveam ceva material, puteam să spunem ascultătorilor din țară : Fraților, se întîmplă ceva la Timișoara !, oamenii sînt bruscați, au fost răniți, sînt internați în spitale, scria una din telegrame — martorii oculari dădeau amănunte precise cum miția a bătut pe unii, cum i-a violentat, a căutat să-i împrăștie de pe străzi. Ne-am dat seama că petarda a explodat, că nu mai există drum de întoarcere. Și o să mă întrebați de ce, o să ne amintiți că ceea ce s-a întîmplat în 1987 la Brașov nu a avut amploare. Contextul politic general din țările care ne-înconjurau era de așa natură că nu se mai putea. Nimeni nu-l mai putea salva pe Ceaușescu și regimul lui draconic, *mersul istoriei era cu totul altul decît în 1987 cînd a fost revolta muncitorilor de la Brașov.* La ora 21,50 s-a citit ultimul buletin de știri — era deja 18 decembrie, luni, cu ultimele puteri le-am mulțumit ascultătorilor că ne-au urmărit și am căutat să-mi adun puțin gîndurile. Nu știu dacă pot exprima exact ce se întîmpla : aveam, în primul rînd *simțămîntul datoriei împlinite*, pentru că „Europa Liberă" a făcut încă un lucru bun pentru aceste milioane de români care așteptau și ei izbăvirea. Am aflat ulterior că într-adevăr, toată țara ne asculta ca să afle ce se întîmpla la Timișoara. De aceea ne-au numit unii *„post național de radio"* pentru că de la noi au aflat mulți ani de zile adevărul.

D. M.: Și pentru că ați pronunțat sintagma „mersul inevitabil al istoriei" v-aș ruga să ne oprim puțin din istorisirea acestor zile și să ne spuneți care este opinia dv. în legătură cu varianta — care se bucură de suficienți adepți — că ceea ce se întîmplă în țările Europei de Est a fost pregătit înainte la Moscova.

S. C. : Am auzit această variantă. După părerea mea, Moscova are atîtea probleme că nu-i mai trebuie una în plus. Și astăzi, cînd stăm noi de vorbă lucrurile sînt atît de încurcate în ceea ce a fost Uniunea Sovietică, încît cred foarte puțin într-un amestec sau într-un „ajutor" cum vreți să-l numiți, în acele momente. Știți ca și mine că se discută cine a început și ce s-a întîmplat în 22, unde sînt teroriștii și celelalte necunoscute. Totul este încă o nebuloasă. Nu vreau să mă lansez în aprecieri pentru că nu am informații. Știți că noi, mai ales la „Europa Liberă" dacă n-avem două surse care să ne confirme un lucru, nu ne pronunțăm. Și este o lege care funcționează și a dat rezultate foarte bune. Nu neg categoric, dar nu cred în această variantă.

D. M.: Să reluăm firul povestirii despre felul în care s-au văzut evenimentele din decembrie 1989 la „Europa Liberă" pînă în momentul în care ați avut o sursă de știri de pe postul național de T.V., adică știri mai mult sau mai puțin oficiale.

S. C. : Eu am plecat acasă și am încercat să dorm pentru că nu dormisem de peste 24 de ore și n-am putut. Se spune că atunci cînd ești prea obosit nu poți să dormi. La mine era ceva în plus, era această neliniște. Ce se va întîmpla ? Cum vor merge lucrurile mai departe ? Nu vreau să dramatizez dar *nouă ne pasă și ne-a păsat tot timpul de ceea ce se întîmplă acasă.* După două ore, eram din nou în redacție. Aici, între timp, au venit toți colegii, direcția a făcut o ședință cu noi și s-a hotărît continuarea emisiunilor non-stop. Adică la ora 17 începea emisiunea în ziua de 18 decembrie și de atunci emisiunile au continuat non-stop. Cred că din 18 au început emisiunile non-stop. Toate programele noastre s-au restructurat și ne-am axat pe un singur program — *„Actualitatea românească"*. Tot programul „Europei Libere" a devenit „Actualitatea românească". Nimic nu era mai important : nici o viață a unui președinte de stat sau lansare a unei rachete cosmice nu mai interesa în momentele acelea. Singurul lucru care interesa era România. Informațiile erau încă destul de sărace. Ceaușescu era în Iran și la întoarcere a organizat acel miting care a însemnat căderea lui. Aș vrea să-l felicit, prin dv., pe cel care i-a dat ideea să organizeze mitingul din Piața Palatului în ziua de 21. A fost o mișcare — și rețineți că nu vreau să insinuez nimic, nu mă lansez în aprecieri de lovituri de stat și revoluții — asta rămîne ca istoria să hotărască și nu eu — dar cel care l-a sfătuit : „tov. Ceaușescu, poporul vă iubește, tovarășe Ceaușescu convocați un miting și vorbiți poporului că o să vedeți că poporul e cu dv." — asta l-a pierdut. Cînd s-a auzit huiduit a început să dea din mîini, s-a întors și se uita ca un șobolan prins în cursă...

Fiecare dintre noi are în birou cîte un aparat de recepție care prinde diverse posturi printre care și radio București. Eram toți branșați, pentru prima dată în istoria acestui post de radio, ascultam radio București. Există un serviciu special, în mod obișnuit care ascultă radio București pentru că trebuie să fim și noi informați asupra celor transmise — nu numai Agerpresul ne monitoriza pe noi și noi îl monitorizam ca să auzim ce minciuni se mai spun (aprecierea e la conținutul emisiunilor transmise pe vremea aceea) și cînd am auzit că în studiourile postului de radio București se află niște oameni de litere și am auzit cuvîntul Anei Blandiana, al lui Mircea Dinescu, al celorlalți, n-am mai putut rezista. Atunci a fost un plînset general, în toată redacția. Am început să ne îmbrățișăm și să ne exprimăm această ușurare. Eu lucrez de 23 de ani la Europa Liberă : *a fost cel mai înălțător moment al carierei mele de ziarist ;* Sînt în această profesiune de 41 de ani. A fost momentul culminant. De ce ? Pentru că la un moment dat aveam impresia, aveam senzația inutilității muncii noastre. O spun cu cea mai mare sinceritate. Am spus : sub acest dictator odios nu se mai poate schimba nimic în țară, indiferent cît ne străduim noi să venim cu adevărul în casele oamenilor, în casele românilor ; am crezut că nu se mai poate face nimic. Or, cînd în 22 decembrie am auzit fraza „Sîntem liberi fraților !" ne-am simțit și noi liberi. Am transmis continuu 24 de ore din 24, lucram în patru schimburi a cîte șase ore, eram echipe care preluau microfonul din mers ca să putem continua. *Și ceea ce a urmat este numai istorie...*

Vreau să vă spun un lucru care pe mine personal m-a frapat foarte tare. În serile din ajunul Crăciunului, adică 23, 24 și chiar 25 decembrie transmiteam mesaje celor de acasă, de această dată, cu nume, nu ne mai era frică că o să vină securitatea să-i ridice, că le-am spus „La mulți ani !" și „Sărbători fericite!" Dar mesajele noastre s-au îndreptat deopotrivă și către colegii de la radio București, cărora le uram Sărbători fericite ! și toate cele bune. Am înțeles să ne dăm mîna, să facem o jonțiune. N-a venit nici un răspuns la aceste mesaje ale noastre. Zilele trecute, cînd am stat de vorbă cu dl. Eugen Preda, care este actualul director al radioului (și care, recunosc, deși am intrat în același timp în această profesiune, dosarul lui era mult mai bun decît al meu, dovadă că el este și acum directorul postului de radio București), ne-a răspuns : Știți dl. Cunea ce zăpăceală era aici la noi în zilele alea, fugeam care încotro... Ce-și închipuia dl. Preda, că la noi era mai puțină zăpăceală ? Noi eram mai puțin emoționați decît colegii noștri de la radio București ? Dar era încă teama, să nu răspundem încă, știți sînt „ăia de la Europa Liberă", Securitatea a plantat această teamă în mințile lor, le-a spălat creierele, încît nici măcar un mesaj de anul nou, de „Sărbători fericite !" nu ne-a venit...

Un alt lucru pe care aș vrea să-l adaug e că în „noaptea de pomină" cum aș numi-o eu, noaptea de 17 spre 18, au început să ne recepționeze români de la foarte mari depărtări. La un moment dat a sunat telefonul, în acest timp era o bandă de muzică, ca să mai am un respiro, și am răspuns la telefon. Era un cetățean din Texas (S.U.A.) care mă întreba îngrijorat : „Ce se întîmplă în țară ?". I-am spus ceea ce știam și ce-am transmis pe post. Insista : „Dom'le ce credeți, o să se elibereze țara ?".

D.M.: Tocmai de aceea e pe deplin îndreptățit să i se spună „Europei Libere", postul nostru național de radio, nu doar pentru că, spre deosebire de cei care chiar se numește așa, ați spus mereu adevărul, sau pentru că ați anunțat înaintea acestuia ce se întîmplă în România, dar ați reușit să stabiliți o legătură nu doar între noi cei din țară, ci și între noi și cei emigrați — ceea ce radio București nu s-a gîndit să facă nici atunci cînd nu i-o mai interzicea nimeni.

S.C. : La un moment dat a sunat iarăși telefonul și era, de această dată, un cetățean din California. Am fost și acolo recepționați. Dînsul ne întreba, de asemenea, ce se întîmplă în țară. I-am făcut un scurt rezumat — scurt pentru că trebuia să fiu la microfon să transmit știri — la un moment dat a întrebat : „Domnule, de unde putem să luăm arme, să mergem în țară să luptăm?" I-am amintit că noi sîntem, totuși, un post de radio și nu putem să-i dăm o asemenea informație. Vreau să scot în evidență faptul că românii de departe erau tare îngrijorați — cum este exemplul pe care vi l-am dat, un om care voia să vină să lupte cu arma în mînă, pentru răsturnarea acelui regim odios.

În nopțile de după 22 și în seara de 22, a existat un mare entuziasm în rîndurile noastre. Oameni care după șase ore de stat la microfon ar fi avut și ei dreptul să plece acasă, să se odihnească, rămîneau în continuare în redacție. Neculai Constantin Munteanu, Hurezeanu, băieți mai tineri decît noi, de multe ori stteau mult peste două schimburi.

Ce ne-a copleșit în acele zile au fost mesajele pe care le primeam și din țară și din străinătate. Cum nu puteam să detașăm redactori — de care era nevoie la microfon, am recurs la două automate să înregistreze mesaje și oamenii puteau suna la două numere pe care le-am pus la dispoziție (aveau timp cam un minut pentru un mesaj). Au fost foarte multe ; pot să spun că ne-au ajutat foarte mult, pentru că, în momentul în care ești direct la microfon și nu ai suficient material, chiar dacă te angajezi într-o discuție — și după părerea mea au fost discuții foarte interesante în zilele și nopțile respective — uneori un mesaj venit de departe sau venit din țară este la fel de eficient ca o știre, ca un comentariu pe care l-am face noi. Am avut multe mesaje, mi-aduc aminte că cei din camera de regie ne făceau semn să mai încetăm, că au banda plină de mesaje și să le dăm drumul pe post. Am primit și unele mesaje muzicale : astfel compozitorul Mihai Dumbravă, care locuiește în Germania și care e bine cunoscut în țară, și ca instrumentist și cîntăreț deopotrivă, ne-a trimis în urmă cu vreo cinci ani un cîntec compus de el, un cîntec de Crăciun, care avea leit-motivul *„Voi acolo, noi aici"* și era un cîntec trist, dar un cîntec plin de speranță în care mereu revenea acest leit-motiv : *„E Crăciun, E Crăciun /Un Crăciun de venetici / Voi acolo, noi aici"* (cîntez din memorie) — cîntec pe care noi l-am transmis în fiecare Crăciun de atunci, în speranța că odată se va termina și cu acest „Voi acolo, noi aici". Și în serile acelea, de după 22, tot Mihai Dumbravă ne-a trimis un cîntec care avea un alt leit-motiv — se numea „Deșteaptă-te române !" Era un alt „Deșteaptă-te române" compus de el, cu un text scris de el, dedicat revoluției. Am primit multe, multe mesaje, mi-aduc aminte că au început să mă caute foști colegi de presă— nu le mai era frică — mă felicitau, ne felicitam reciproc, în fond. Eu pe acești oameni i-am simțit tot timpul aproape, dar niciodată n-am vrut să stabilesc un contact pentru că, în timp ce noi eram apărați de democrația occidentală, știam la ce pot fi supuși ei aici — de altfel acum, cu prilejul vizitei mele în țară, am avut ocazia să stau de vorbă cu cîțiva foști colegi, prieteni, și aproape fiecare mi-a spus că, mai devreme sau mai tîrziu au fost chemați la securitate și întrebați ce legături au ei cu Sorin Cunea. Iată că Sorin Cunea a procedat înțelept nestabilind nici un fel de legătură, pentru că știa cît de diabolică este această securitate, știam de ce este capabilă, cu atît mai mult cu cît eu personal am fost deținut politic.

În legătură cu aceasta, văd că Ceaușescu mi-a dărîmat pe lîngă alte amintiri dragi nouă, lăcașuri de rugăciune, monumente istorice, clădiri de care este legată tinerețea, adolescența noastră, mi-a dărîmat și închisoarea. Am fost ținut în anchetă 137 de zile pe Uranus. Printre locurile pe care le-am vizitat, pe care am vrut să le văd în București, a fost și strada Uranus. Nu mai există ; în loc e monstruozitatea pe care a construit-o. Am sperat ca într-o zi să pot veni în țară cu fiul meu și să-i arăt maternitatea Polizu unde s-a născut și închisoarea unde am fost reținut. Maternitatea Polizu există, închisoarea nu mai există.

D.M.: M-aș întoarce încă o dată în decembrie 1989. Revoluția română — sau ce-a fost ea, a fost prima revoluție televizată din lume. Presupun că ați văzut ceea ce se transmitea la T.V.R. și, simultan, la celelalte posturi din lume.

V-aș întreba — dumneavoastră beneficiind de distanță, nu emoțională, ci geografică și de obiectivitate în plus — care este raportul dintre fictum și factum, după părerea dv., deci, dintre real și ficțiune (simulare) pentru că știm cu toții că ceea ce vedem la T.V. este în mare parte simulare, inscenare ; cum ați receptat deci, revoluția televizată ? Și mai precis, cum ați receptat transmisiunea în direct după 25 decembrie, deci după transmiterea procesului soților Ceaușescu ?

S.C. : Din păcate, T.V. germană a fost foarte zgîrcită cu prezentarea evenimentelor din România, cea austriacă a fost mult mai generoasă. După părerea mea, la T.V. austriacă lucrează niște ziariști care cunosc foarte bine estul Europei. Sînt niște gazetari formidabili, care, deși trăiesc la Viena, cunosc exact ce se întîmplă în țările Europei răsăritene. Deci trebuia să ne limităm la ceea ce ne dădeau cu țîrîita, preluat după televiziunea română, aceste două posturi de televiziune, german și austriac. Francezii au avut mai mult noroc ; exista canalul 5, care prelua în direct de la București, și ei au avut transmisie continuă. Noi, repet, a trebuit să ne limităm la ceea ce vedeam în telejurnal, sau, în afara telejurnalelor, procesul soților Ceaușescu. Sigur că eram avizi, sigur că voiam să vedem în imagine ceea ce se întîmplă. Ne-au venit în ajutor prietenii, cunoscuții, care ne-au trimis casete. În felul acesta am putut vedea și noi mai mult decît transmitea televizorul, cu oarecare întîrziere. Deci nu sînt un telespectator obișnuit, care a văzut întreaga revoluție, așa cum au văzut-o cei de acasă și n-aș putea să mă pronunț în această privință. Pot să spun că înghițeam cu aviditate tot ce ni se dădea.

În privința imaginilor filmate la proces, cu versiune integrală, cu versiunea „furată", cu versiunea „vîndută", sînt niște lucruri absolut oribile — cînd te gîndești că, cu asemenea lucruri se pot face afaceri, se pot face manipulări... sînt lucruri peste care prefer să trec.

D.M.: Părerea mea este că începînd cu data de 25 televiziunea a început să piardă din credibilitate din cauza felului în care a fost transmis acest proces. Mai mult, majoritatea oamenilor din România a resimțit faptul că nu s-a transmis — ca pe o frustrare — nu faptul că s-a judecat în secret, aceasta ar putea avea circumstanțe atenuante — ci faptul că nu ni s-a acordat încredere în capacitatea noastră de înțelegere, în inteligența, în capacitatea noastră de iertare, ș.a.m.d. faptul că nu s-a transmis în întregime acest film ci precum unor handicapați — să mă ierte poporul român — deci această lipsă de încredere în popor.

S.C. : În această privință cred că sîntem de aceeași părere. Cei care s-au văzut cocoțați în fruntea... bucatelor nu pot să spun, că e doar o expresie și nu e cea mai adecvată momentului, erau încă marcați și se conduceau după vechile principii, după metodele folosite de vechiul regim : „Să nu arătăm, să nu spunem tot adevărul, să dăm doar jumătăți, sferturi de adevăr". Se feresc și astăzi, ca dracu' de tămîie, de adevăr. *Și fără adevăr nu se va putea merge înainte.* Nici o gazetă nu se va mai vinde în momentul în care cititorul o prinde cu un neadevăr. La fel cu televiziunea. Eu asist absolut înmărmurit la ceea ce se înțelege aici prin emisiunea „Actualități". Este o amestecătură de netolerat ! Să fie adus primul ministru într-o seară, să-mi vorbească 18 minute, în cadrul emisiunii de actualități, care este telejurnalul de seară, cel mai urmărit, să vorbească despre ce s-a discutat în ziua aceea în cabinet, mi se pare o enormitate. Ce mă interesează pe mine, telespectator care vrea să știe ce se întîmplă în lume, ce a discutat primul ministru în cabinet ? Dacă sînt lucruri foarte importante, există un organ de presă, dai comunicate acolo, dar nu se poate să îți ecranul 18 minute cu figura asta de... de...

Eu recunosc telegenia d-lui Petre Roman, dar cine-l vrea pe dl. Petre Roman 18 minute ? Dumneata știi că un telejurnal la televiziunea germană durează 15 minute și la austrieci 20 de minute ? Pentru că trebuie rezumat și dat o imagine a ceea ce se întîmplă în lume și nu ceea ce i se întîmplă d-lui Petre Roman și d-lui Iliescu sau ce se întîmplă în Parlament. Emisiunea care urmează „Actualităților" este o calamitate. Absolut o calamitate exceptînd faptul că ar intitula-o emisiune de umor, să destindă lumea ! Pe cine interesează cuvintele pe care le rostește cu atîta greutate dl. A. Bîrlădeanu ? Pe cine poate interesa așa ceva ? Pentru numele lui Dumnezeu pentru cine se consumă spațiul acestui mijloc de informare care e T. V.? Pentru ce emisiunea „Gaudeamus" se transmite după miezul nopții ca să n-o poată vedea nimeni — tot omul care muncește doarme la ora aceea ?

Sigur că T. V. a jucat un rol imens în revoluție și în tot ce a urmat după aceea, dar nu are nici un merit în asta actuala conducere. Absolut nici un merit nu are. A fost singurul mijloc de a pătrunde în toate casele oamenilor. Nimic mai mult. Dar în momentul în care a început să dea sferturi de adevăr, lucruri care denotă manipulări, în momentul acela și-a pierdut credibilitatea. Astăzi lumea stă să vadă emisiunea de „Actualități" de la ora 20, ca să audă dacă se întîmplă ceva în țară. Și îi ții pe bietul telespectator o oră, o oră și zece minute, ca să-i dai nimic ! Nu spun că trebuie să se întîmple ceva neapărat în țară, o „bombă" sau o „senzație" dar se poate micșora emisiunea pe măsura evenimentelor ! Și, în orice caz, nu e posibil să faci din emisiunea de „Actualități" o tribună politică ! *Ceea ce se întîmplă la T. V. este o continuă campanie electorală*, și nu doar la T. V. ci în toată țara. Iată, mitingul de la Alba Iulia a fost electoral, n-a fost o adunare solemnă ! Eu mi-am spus părerea și în corespondența pe care am trimis-o. Și unde era regele la această sărbătoare ? Adică să fie la tribuna oficială toți foștii nomenclaviști și foști sprijinitori ai regimului de dictatură comunistă și numai dl. Coposu a vorbit despre regele Ferdinand, unul dintre ctitorii Marii Uniri, și nepotul regelui Ferdinand, regele Mihai, să fie în exil și să nu fie invitat de onoare în tribună ? *Cine se teme de rege, trebuie să se teamă de tot.*

D.M.: Presupun că aveți o imagine completă asupra mass-mediei din România. Ce-i trebuie mass-mediei din România — pe rînd, radio, T. V., presei, să devină credibile ? Pentru că, iată, „Europa Liberă" este în continuare un post de radio foarte ascultat și foarte credibil. Or, noi am făcut o revoluție ca să avem, printre altele, și libertatea cuvîntului, și dreptul la opinie. Logic ar fi fost, deci, ca „Europa Liberă" să nu mai aibă ascultători, ceea ce e departe de a fi adevărat. În acest an, tot mai mulți au abandonat sursele interne de informație pentru „Europa Liberă".

S.C. : Întrebarea e mai curînd o întrebare retorică. Iar dumneata care faci aceeași meserie ca mine știi foarte bine ce-i trebuie, cu atît mai mult cu cît, pe undeva, în gîndirea noastră ne întîlnim pe aceeași lungime de undă. *Nu se spune adevărul, nu poate exista o presă liberă. Nu se spune adevărul, nu se poate vorbi de democrație.* Nu există democrație, nu se va primi nici un fel de ajutor din partea Occidentului, nici un fel de credibilitate. Nici un capitalist care vrea „să ne cumpere țara" n-o să investească un dolar în această țară, atît timp cît se petrec lucruri de genul 13—15 iunie, atît timp cît nu se spune adevărul, cît unele organe de presă, radio, T. V. sînt manipulate. Pentru că acum nu mai pot să înșele pe nimeni. Occidentul nu e format din proști. În Occident trăiesc oameni cu capul pe umeri ; există azi institute de marketing care informează exact și spun : acolo poți să investești, dincolo nu, că pierzi banii.

În primul rînd sînt prea multe ziare. Vor rămîne numai gazetele serioase, numai cele care au ceva de comentat și care spun adevărul. Pe român nu poți să-l duci de nas ; azi cumpără ziarul, dar mîine nu-l mai ia !

D.M.: Și televiziunea ? Dacă apare o televiziune alternativă ce șanse de supraviețuire are cea de astăzi?

S.C. : Folosesc acest prilej ca să-i mulțumesc lui Cristian Topescu care m-a invitat în emisiunea lui duminicală, drept care foarte mulți telespectatori au văzut cum „arată o voce". Pentru că în memoria foarte multor telespectatori eram doar o voce — și ar trebui să fiu recunoscător televiziunii. Nu-i sînt. Îi mulțumesc pentru invitație lui C. Topescu, dar ce se întîmplă acum nu este televiziune ; și există oameni care știu ce este televiziunea dar nu sînt lăsați să facă ; de aceea dacă nu va fi un post de T. V. alternativ, particular, românii vor privi din nou la Sofia. Asta este părerea mea.

D.M.: Observasem la începutul discuției noastre că oficialitățile noastre nu vă acordă întreaga atenție pe care ați merita-o. Cum vă explicați că în România nu există o redacție a „Europei Libere", pe cînd în celelalte țări fost comuniste există demult ?

S.C. : Răspunsul este foarte simplu. Am să mă refer la *inaugurarea redacției noastre la Praga. A participat președintele Vaclav Havel*, care a spus *că dacă nu exista „Europa Liberă" nu exista libertate în Cehoslovacia.* Ce să spunem mai mult ? Eu aștept ziua cînd o stradă din București va purta numele lui Noel Bernard, care a fost un mare ziarist, a fost un mare român și a făcut enorm de multe pentru această țară. Merită ca memoria lui să fie cinstită, ca și cea a lui Vlad Georgescu, ca și cea a lui Mihai Cismărescu, ca și cea a lui Emil Georgescu, care au dispărut în cîțiva ani, în condiții pe care nu le cunosc.

DORA MEZDREA